

UCHWAŁA NR XLVII/221/17

RADY GMINY ORCHOWO

z dnia 28 grudnia 2017r.

w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.)

Rada Gminy Orchowo

uchwała, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Orchowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2018 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Orchowo

Władysław Jakubowski

Załącznik
do Uchwały Nr XLVII/221/17
Rady Gminy Orchowo
z dnia 28 grudnia 2017r.

Gminny Program Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych

na rok 2018

ORCHOWO GRUDZIEŃ 2017

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Akty prawne	3
1.2. Mapa polskich problemów alkoholowych	4
2. Główne problemy alkoholowe w Polsce	5
2.1. Używanie alkoholu przez młodzież, a szkody zdrowotne	5
2.2. Uszkodzenia zdrowia u dorosłych nadmiernie pijących	6
2.3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie	7
2.4. Naruszenia prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, w tym kierowanie samochodem pod wpływem alkoholu	8
2.5. Naruszenie prawa przez osoby handlujące alkoholem	10
2.6. Szkody ekonomiczne, uszkodzenia środowiska pracy	10
3. Diagnoza problemów związanych z używaniem alkoholu przez mieszkańców Gminy Orchowo	11
3.1. Charakterystyka Gminy	12
3.1.1. Ludność Gminy Orchowo	12
3.1.2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych	13
3.2. Organizacyjne zasoby Gminy	13
3.3. Jednostki zewnętrzne	14
4. Program działań – cele, odbiorcy, wskaźniki i sposoby działania	14
4.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu	15
4.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	15
4.3. Prowadzenie działalności profilaktycznej, informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	16
4.4. Wspomaganie działalności organizacji, instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz profilaktyki	18
4.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	19
5. Koordynacja Programu	19
5.1. Zadania Komisji	19
5.2. Zasady działania i wynagradzania członków Komisji	20
6. Preliminarz wydatków na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	21
7. Bibliografia	21

1. Wprowadzenie

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Polsce jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. jedn. Dz. U. z 2017 poz. 1875). Ustawa ta określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Ponadto reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację, a także określa źródła finansowania tych zadań.

U podstaw współczesnego systemu regulacji leży założenie, że alkohol nie jest takim samym artykułem jak inne i nie podlega zasadom wolnego rynku. W związku z tym, obowiązkiem samorządu gminy jest limitowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych, określenie warunków ich sprzedaży, wydawanie zezwoleń na sprzedaż tych napojów i pobieranie opłat za te zezwolenia. Gmina również musi ustalić ograniczenia dotyczące reklamy napojów alkoholowych.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 określa sposób realizacji ww. zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy. Polityka rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy Orchowo prowadzona jest zgodnie z kierunkami określonymi w niniejszym programie, który jest kontynuacją działań w tym zakresie prowadzonych w latach poprzednich.

1.1. Akty prawne

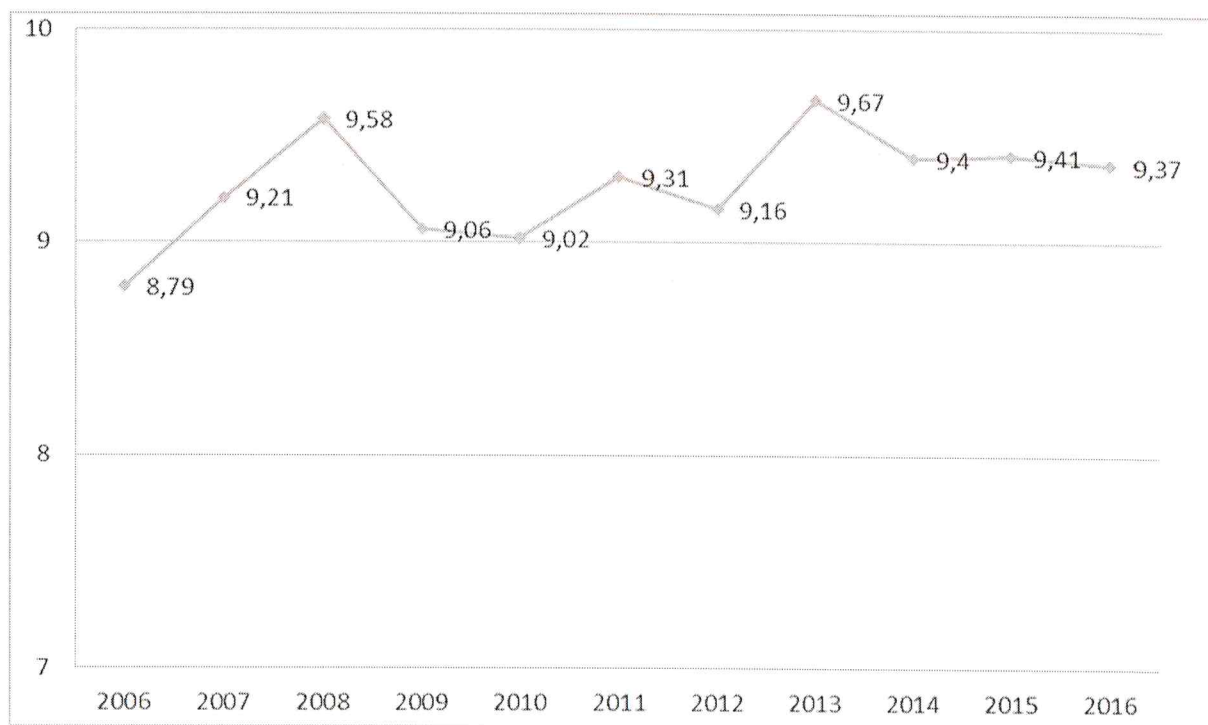
Aktami prawnymi regulującymi kwestie realizacji działań z przedmiotowego zakresu są:

- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492),
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2013 – 2017.

1.2. Mapa polskich problemów alkoholowych

Zrealizowane badania epidemiologiczne w Polsce szacują liczbę osób uzależnionych od alkoholu na około 600 tys., zaś osób pijących alkohol szkodliwie na 2,5 mln.

Według danych GUS w roku 2014 zanotowano spadek spożycia alkoholu. Tendencja ta, po niewielkim wzroście, utrzymywała się również w roku 2016, kiedy to poziom konsumpcji 100% alkoholu na jednego mieszkańca wyniósł 9,37 litra. Zmiany wielkości spożycia 100% alkoholu na przestrzeni ostatnich 11 lat w przeliczeniu na jednego mieszkańca pokazuje poniższy wykres:

Natomiast zmianę struktury spożycia napojów alkoholowych w ciągu ostatnich 10 lat pokazuje poniższa tabela.

Spożycie wyrobów alkoholowych w litrach w przeliczeniu na 100% alkohol na jednego mieszkańca:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016

wódka	3,0	3,4	3,2	3,2	3,3	3,0	3,6	3,2	3,2	3,2
wino	1,07	0,98	0,84	0,84	0,78	0,71	0,67	0,76	0,76	0,70
piwo	5,14	5,19	5,02	4,98	5,23	5,46	5,37	5,44	5,45	5,47

Źródło: PARPA na podstawie danych GUS

Zmiany w poziomie konsumpcji napojów alkoholowych mają wpływ na rozmiar szkód spowodowanych alkoholem. Również w Polsce przeprowadzone badania potwierdziły związek między dostępnością ekonomiczną alkoholu i jej wpływem na szkody zdrowotne związane z alkoholem.

2. Główne problemy alkoholowe w Polsce

2.1. Używanie alkoholu przez młodzież, a szkody zdrowotne

Problem spożywania alkoholu przez młodzież jest obecny w wielu krajach na całym świecie. Sięganie po alkohol jest silnie związane z procesem dojrzewania, kiedy nastolatek przechodzi intensywne przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne. To okres w życiu młodego człowieka sprzyjający eksperymentowaniu, testowaniu i poszukiwaniu nowych doświadczeń. Alkohol staje się środkiem ułatwiającym nawiązywanie znajomości, rozwijanie kontaktów społecznych, poprawiającym samopoczucie i atmosferę wspólnej zabawy. Jest także czynnikiem, dzięki któremu mogą pozyskać akceptację rówieśników oraz daje im poczucie niezależności i dorosłości. Picie alkoholu czyni jednak ogromne spustoszenie w młodym organizmie. Tkanka mózgowa jest bardzo wrażliwa na czynnik toksyczny, jakim jest alkohol, a zmiany w niej zachodzą etapowo. Alkohol wpływa na płynność błon komórkowych zmieniając aktywność neuronów i powodując tzw. wyłączenie mózgu. Najpierw zostaje zaburzona praca kory mózgowej, co skutkuje obniżeniem krytycyzmu i utrudnieniem logicznego myślenia. Potem dochodzi do zaburzenia układu odpowiedzialnego za pamięć i przeżywanie emocji, a następnie zaburzona zostaje praca mózdzku, co skutkuje utratą równowagi i koordynacji ruchowej. Dalej dochodzi do uszkodzeń w przysadce mózgowej, która koordynuje pracę układu hormonalnego, a na końcu zostaje zahamowane działanie pnia mózgu, co powoduje zmiany świadomości oraz

zostają uszkodzone ośrodki kontrolujące oddychanie i układ krążenia. Długotrwałe lub częste spożywanie alkoholu przez osoby młodociane powoduje zaburzenia pamięci, utrudnione odtwarzanie informacji, deficyty poznawcze i zaburzenia zachowania w okresie dorosłości.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że spożywanie alkoholu w wieku dorastania powoduje nieodwracalne zmiany, rzutujące na dalsze życie człowieka.

W maju i czerwcu 2015 r. w ramach międzynarodowego projektu ESPAD zrealizowano badania ankietowe wśród uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Wśród młodzieży szkolnej w Polsce najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną są napoje alkoholowe. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 84% uczniów z młodszej grupy wiekowej i 96% uczniów ze starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 49% piętnasto-szesnastolatków i 82% siedemnasto-osiemnastolatków. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 13% uczniów z młodszej grupy i 20% ze starszej grupy wiekowej. Dane Policji wskazują, że liczba ujawnionych nietrzeźwych osób do 18 roku życia w 2012 roku wynosiła ponad 14,5 tys. (w roku 2011 było to 15,2 tys.).

Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród młodzieży jest piwo, na drugim miejscu znajduje się wódka, a na trzecim wino.

W zakresie ocen dostępności napojów alkoholowych odnotować trzeba powolną, ale konsekwentną pozytywną tendencję zmniejszania się odsetka uczniów określających swój dostęp jako bardzo łatwy. Ponadto zmniejsza się też odsetek uczniów dokonujących zakupów takich napojów alkoholowych jak piwo czy wino. Niestety, zauważa się zmniejszanie różnic między chłopcami i dziewczętami w rozpowszechnieniu picia za sprawą szybszego spadku u chłopców.

Prowadzenie działań profilaktycznych powinno, zatem nadal stanowić bezwzględny priorytet.

2.2. Uszkodzenia zdrowia u dorosłych nadmiernie pijących.

Populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na 2,5 do 4 milionów, a liczbę osób uzależnionych można oszacować między 700 a 900 tys., z czego ok. 80% stanowią mężczyźni. Według Światowej Organizacji Zdrowia, alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji (po nadciśnieniu i paleniu tytoniu), a ponad 60 różnych rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Corocznie, z przyczyn bezpośrednio i pośrednio związanych z używaniem alkoholu, umiera w Polsce kilkanaście tysięcy osób, z czego połowa przypada na zgony spowodowane bezpośrednio pićem alkoholu.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) opracowała proste w użyciu narzędzie przesiewowe tzw. test AUDIT oraz zalecenia do przeprowadzania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie. Rozpoznawanie takich osób jest ważnym zadaniem stojącym przed personelem medycznym podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Prowadzenie badań przesiewowych i udzielenie osobom z grupy podwyższonego ryzyka porady mającej na celu skłonienie ich do ograniczenia spożycia alkoholu do poziomu uważanego za bardziej bezpieczny dla zdrowia jest bardzo efektywnym sposobem ograniczania szkód zdrowotnych powstających na skutek picia alkoholu.

Procedura wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji w podstawowej opiece zdrowotnej przynosi efekt w stosunku do jednego na ośmiu pacjentów, wobec których ją zastosowano. Jest to jedna z najtańszych interwencji medycznych prowadzących do skutecznej zmiany zachowań i poprawy stanu zdrowia. Mimo jej wysokiej efektywności, jest rzadko włączana do rutynowego postępowania klinicznego przez personel podstawowej opieki zdrowotnej.

2.3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Uzależnienie od alkoholu bliskiej osoby i związane z tym jej nieprawidłowe funkcjonowanie wywiera negatywny wpływ na pozostałych członków rodziny, zarówno dorosłych, jak i dzieci. Szacuje się, że w

rodzinach z problemem alkoholowym tj. w takich, w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny żyje 3-4 mln osób, w tym: 1,5-2 mln dzieci; 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 600-700 tys. osób uzależnionych.

Jednym z zaburzeń ściśle związanych z alkoholem jest przemoc w rodzinie. W 2016 roku policja przeprowadziła ponad 73 tys. interwencji związanych z przemocą w rodzinie, podczas których stwierdzono, że ponad 46 tys. sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu. Analiza dostępnych danych wskazuje na niewielki spadek liczby interwencji dotyczących przemocy w rodzinie w stosunku do roku poprzedniego. Warto również zaznaczyć, że w 2016 r. ogólna liczba sprawców przemocy domowej przekraczała 74 tys. osób, z czego około 92 % stanowili mężczyźni, natomiast liczba ofiar wynosiła ponad 97 tys. osób.

2.4. Naruszenia prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, w tym kierowanie samochodem pod wpływem alkoholu.

Każda ilość spożytego alkoholu wpływa na funkcjonowanie organizmu człowieka. Prowadzenie pojazdu wymaga przede wszystkim doskonałej koordynacji wzrokowo-ruchowej, ponieważ 90% informacji docierających do kierowcy to informacje wzrokowe. Alkohol znacząco zakłóca pracę ośrodków nerwowych decydujących o odbieraniu i przetwarzaniu bodźców, dlatego kierowca musi być trzeźwy!

Polskie prawo o ruchu drogowym zabrania kierowania pojazdem osobie w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie jak alkohol. Prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwym jest przestępstwem i podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do dwóch lat.

Jedną z głównych przyczyn wypadków, obok przekraczania prędkości i łamania innych przepisów ruchu drogowego jest nadużywanie alkoholu przez kierowców. Z badań wynika, że prawdopodobieństwo spowodowania wypadku drogowego przez nietrzeźwego kierowcę zwiększa się przy stężeniu alkoholu: od 0,5‰ - 2 razy, od 0,8 ‰ - 4 razy, od 1,0 ‰ - 7 razy, a od 1,5

‰ - aż 36 razy. Rocznie policja zatrzymuje blisko 200 000 kierowców będących pod wpływem alkoholu.

ILOŚĆ PROMILI WE KRWI	WPLYW ALKOHOLU NA ORGANIZM KIEROWCY
0,1‰	Rozproszona uwaga.
0,2‰	Dłuższe spostrzeganie.
0,3‰	Drobne zaburzenia równowagi i koordynacji ruchowej, zmniejszona zdolność postrzegania dostrzegania kształtów z oddali, obniżona zdolność postrzegania dynamicznych zmian światła.
0,4‰	Opóźniona reakcja na bodźce, obniżona sprawność motoryczna, wydłużony czas adaptacji narządu wzroku do zmian atmosferycznych.
0,5 ‰	Obniżenie zdolności realnej oceny sytuacji na drodze. Nadpobudliwość, upośledzenie reakcji psychofizycznych, pogorszenie ostrości widzenia i zdolności prawidłowej oceny odległości.
0,6 ‰	Błędna ocena własnych możliwości, znaczny spadek koncentracji i samokontroli.
0,8‰	Występowanie zjawiska słabości mięśni, co powoduje znaczne osłabienie zdolności prowadzenia samochodu.
1-2‰	Zaburzenia koordynacji mięśniowej i równowagi, osłabienie sprawności intelektualnej, wahania nastroju, wzrost ciśnienia krwi, przyspieszona akcja serca.
2-3‰	Zaburzenia mowy, wzmożona sennaść, znaczne obniżenie zdolności kontroli własnego zachowania oraz poruszania się.
3-4‰	Spadek ciśnienia we krwi, obniżenie temperatury ciała, osłabienie funkcji życiowych, duże prawdopodobieństwo utraty przytomności.
Powyżej 4 ‰	Dawka śmiertelna, śpiączka, zatrzymanie akcji serca i oddychania.

Na podstawie broszury „Alkohol i kierowca”

W 2016 r. zanotowano nieznaczny (o 2,6%) wzrost liczby tragicznych zdarzeń na polskich drogach w stosunku do roku poprzedniego. W porównaniu z 2015 r. nastąpił również spadek liczby ujawnionych kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu (w stanie po użyciu oraz w stanie nietrzeźwości) o 13 361 osób, przy wzroście liczby kontroli trzeźwości. W 2016 roku nietrzeźwi użytkownicy dróg (kierujący, piesi, pasażerowie)

uczestniczyli w 2 967 wypadkach drogowych, śmierć w nich poniosło 383 osoby, a 3 392 osoby odniosło obrażenia. W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to mniej wypadków o 161 (-5,1%).

Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. Z ich winy doszło do 1 686 wypadków, w których zginęło 221 osób, a rannych zostało 2 100 osób. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących, nietrzeźwi stanowili 5,8%. W porównaniu do 2015 roku nastąpił wzrost liczby wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących o 110 (+7%). Następną grupą nietrzeźwych użytkowników stwarzającą zagrożenie byli rowerzyści. Spowodowali oni 214 wypadków, w których zginęło 16 osób, a 202 zostały ranne.

2.5. Naruszanie prawa przez osoby handlujące alkoholem.

Administracyjne i prawne ograniczanie dostępności alkoholu, koncesjonowanie jego produkcji i sprzedaży jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania zakresu problemów alkoholowych. Stąd konieczność kontrolowania przestrzegania prawidłowości obrotu alkoholem. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi reguluje te kwestie dość szczegółowo.

Do naruszeń prawa w tym zakresie należą zwłaszcza:

- sprzedaż alkoholu osobom nieletnim (szacuje się, że około 80% sprzedawców łamie ten zakaz) i nietrzeźwym,
- sprzedaż alkoholu bez wymaganego zezwolenia lub wbrew warunkom określonym w ustawie. Każdego roku cofanych jest ok. 1200 zezwoleń,
- nielegalna reklama napojów alkoholowych,
- zakłócanie porządku publicznego w miejscu sprzedaży – lub najbliższej okolicy – w związku z nabywaniem tam napojów alkoholowych,
- przemyt alkoholu i jego nielegalna produkcja.

2.6. Szkody ekonomiczne, uszkodzenia środowiska pracy.

Nadużywanie alkoholu związane jest nieodłącznie z szeregiem wymiernych i niewymiernych kosztów społecznych. Picie alkoholu w miejscu pracy, przychodzenie w stanie nietrzeźwości lub „na kacu” nie tylko obniża jakość oraz efektywność wykonywania czynności zawodowych, zmniejsza również bezpieczeństwo pracy samego zainteresowanego oraz jego współpracowników. W przypadku kontaktu takiej osoby z klientami lub odbiorcami usług podważona zostaje wiarygodność firmy, w konsekwencji prowadząc do strat zarówno w aspekcie materialnym, jak i marketingowym. Oprócz strat z punktu widzenia pracodawcy, koszty nadmiernego picia ponosi oczywiście także sam pracownik. Jego picie może doprowadzić do utraty pracy, zrujnowania własnego zdrowia, zaprzepaszczenia swoich kwalifikacji oraz zburzyć więzi rodzinne.

Szacuje się, że koszt wymierny nadużywania alkoholu, który poniosło społeczeństwo Unii Europejskiej w 2003 roku to około 125 mld euro.

3. Diagnoza problemów związanych z używaniem alkoholu przez mieszkańców Gminy Orchowo

U podstaw działań Gminnej Komisji rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orchowie leży uchwała nr XXXI/156/16 Rady Gminy Orchowo z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie ustalenia dla terenu gminy Orchowo liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Uchwała określa precyzyjnie odległości punktów sprzedaży napojów alkoholowych od obiektów chronionych, a ustalona odległość 30 m jest wystarczająca do zapewnienia ochrony obiektom, którym nadano status chronionych. Uchwała ta ustala również 15 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, czyli punktów detalicznych oraz 6 punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży, czyli punktów gastronomicznych.

Na terenie Gminy Orchowo występuje kilka czynników, które powodują dość wysoki poziom problemów w poszczególnych kategoriach. Czynnikiem

tymi są: stosunkowo wysoki poziom bezrobocia, niski poziom zamożności, tereny wiejskie. Podejmując różnorakie działania w kierunku zminimalizowania skutków tych problemów pozyskujemy wyniki badań problemowych związanych z używaniem alkoholu przez dzieci i młodzież realizujących obowiązek szkolny ankietowanych w szkołach w ramach prowadzonych w szkołach „Szkolnych programów profilaktyki”. Ważnych informacji dostarcza Punkt Konsultacyjny, który mówi o formach pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, o liczbie osób zmotywowanych do podjęcia leczenia i o efektach tego leczenia. Dalej dane na temat stanu leczenia odwykowego w szpitalu w Gnieźnie, liczba sporządzonych Niebieskich Kart, liczba spraw skierowanych do Sądu Rejonowego w Słupcy. Bardzo ważne informacje dostarcza miejscowa policja, i tak: liczba przestępstw związanych z alkoholem, dane dotyczące liczby wypadków drogowych spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców, liczba osób zatrzymanych będących pod wpływem alkoholu, zwłaszcza osób młodocianych, interwencje w domach, awantury domowe, ucieczki dzieci z domu na skutek picia alkoholu przez rodziców. Ważne informacje na temat problemów w rodzinach wywołanych alkoholem dostarcza nam miejscowa opieka społeczna oraz Zespół Interdyscyplinarny.

Z w/w źródeł wynika, że skala problemów związanych z alkoholem jest coraz większa i zarówno w skali kraju, jak i gminy prawie ¼ liczby mieszkańców uwikłana jest w poważne problemy alkoholowe. Z tego też powodu tyle osób wymaga często długotrwałego wsparcia.

3.1. Charakterystyka Gminy

3.1.1. Ludność Gminy Orchowo

Struktura wg płci - stan na dzień 30.11.2017 r.

Ludność ogółem	3985
kobiety	2035
mężczyźni	1950

Struktura wg wieku - stan na dzień 30.11.2017 r.

	kobiety	mężczyźni	ogółem
--	---------	-----------	--------

do lat 18	444	388	832
w wieku produkcyjnym	1279	1337	2616
w wieku poprodukcyjnym	312	225	537

W oparciu o dane statystyczne można szacować, że na terenie Gminy Orchowo* są:

- osoby uzależnione od alkoholu - 81
- dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika - 163
- dzieci wychowujące się w rodzinie alkoholików - 163
- osoby pijące szkodliwie, nie uzależnione od alkoholu - 244
- ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym - 285

*dane obliczane są na podstawie wskaźnika ogólnopolskiego.

3.1.2. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych

Ogółem	Z napojami alkoholowymi przeznaczonymi do spożycia							
	poza miejscem sprzedaży – punkty detaliczne				w miejscu sprzedaży – punkty gastronomiczne			
	4,5 %	18 %	pow. 18 %	razem	4,5 %	18 %	pow. 18 %	razem
13 punktów	10	8	7	10	3	2	2	3

(stan na 30.11.2017 r.)

3.2. Organizacyjne zasoby Gminy

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orchowie – budynek UG.
3. Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy /dyżury w co drugi poniedziałek miesiąca prowadzi pedagog - terapeuta/ – budynek UG.
4. Komisariat Policji w Orchowie /członkiem komisji jest policjant/ - budynek UG.

5. Zespół Interdyscyplinarny – budynek UG.
6. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze – Dom Strażaka i Kultury.
7. Placówki oświatowe: cztery szkoły podstawowe, trzy gimnazja, cztery przedszkola.
8. Nauczyciele przeszkoleni z zakresu profilaktyki - 27 osób, w tym 19 osób posiada kwalifikacje do realizacji programu „Odłot”, 6 osób do realizacji „Drugiego Elementarza”, 2 osoby „Jak żyć z ludźmi”, 1 osoba „Spójrz inaczej”.
9. Świetlice sołeckie.
10. Świetlice szkolne.
11. Literatura dotycząca profilaktyki uzależnień w Bibliotece Gminnej.
12. Działalność przychodni lekarza rodzinnego „Bene-te” w Orchowiu.
13. Prasa lokalna, gazetki szkolne i parafialne.

3.3. Jednostki zewnętrzne

1. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie.
2. Sąd Rejonowy w Słupcy.
3. PCPR w Słupcy.

4. Program działań – cele, odbiorcy, wskaźniki i sposoby działania.

Cele nadrzędne

1. Zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych, zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie spowodowanych piciem alkoholu
2. Ograniczenie liczby osób pijących ryzykownie i szkodliwie
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych

Cele szczegółowe

1. Opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież
2. Zmniejszenie liczby indywidualnych zagrożeń wynikających z picia alkoholu
3. Zmniejszenie liczby nietrzeźwych kierowców

4. Zwiększenie liczby osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego

5. Zwiększenie liczby sprzedawców kontrolujących wiek osób kupujących napoje alkoholowe.

Do osiągnięcia wyżej wymienionych celów przewiduje się realizację zadań określonych na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4.1. Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu.

Cele:

- ułatwienie osobom uzależnionym od alkoholu udziału w programach terapeutycznych;
- organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych;

Odbiorcy:

- osoby uzależnione i ich rodziny
- organizatorzy doradztwa i działań wspierających

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- Liczba osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego, uczestniczących w zajęciach grupy wsparcia, korzystających z poradnictwa w punktach konsultacyjno-informacyjnych, biorących udział w szkoleniach związanych z leczeniem odwykowym i motywowaniem do leczenia.

Realizacja tego zadania może się odbywać poprzez:

- umożliwienie udziału w zajęciach terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu;
- współpraca z placówkami leczenia uzależnień /szpital w Gnieźnie/
- prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin;
- prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym;

4.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cele:

- rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez współpracę GKRPA, Policji, GOPS
- prowadzenie oddziaływań wspierających, poradnictwa i organizowanie pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dla ofiar przemocy i ich rodzin

Odbiorcy:

- rodziny, w których występuje przemoc; ofiary i sprawcy
- placówki i instytucje tworzące system interwencji i przeciwdziałania przemocy

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- liczba osób, którym udzielono specjalistycznej pomocy,
- liczba placówek i instytucji aktywnie uczestniczących w organizowaniu systemu pomocy,
- liczba osób przeszkolonych w prowadzeniu interwencji w sytuacjach przemocy w rodzinie i w stosowaniu procedury Niebieskiej Karty,
- liczba wdrożonych procedur „Niebieskiej Karty”.

Realizacja tego zadania może się odbywać poprzez:

- pomoc psychologiczną i prawną dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym;
- finansowanie działalności Środowiskowego Ogniska Wychowawczego;
- finansowanie wyjazdów na kolonie z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą
- wdrażanie procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie „Niebieska Karta” w pomocy społecznej i w GKRPA;
- dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie (Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Punkt Konsultacyjny);
- szkolenia dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy domowej (GOPS, Policja, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego);

4.3. Prowadzenie działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cele:

- wdrażanie efektywnych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- wspieranie instytucji prowadzących działalność profilaktyczną w organizowaniu różnorodnych form pracy zapobiegawczej i korygującej, opiekuńczo-wychowawczej, edukacyjnej i aktywizującej w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w rodzinach oraz grupach podwyższonego ryzyka.
- rozwijanie wiedzy w społeczności lokalnej na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Odbiorcy:

- społeczność lokalna, dzieci i młodzież szkolna, Rodzice i wychowawcy
- instytucje, organizacje i osoby fizyczne prowadzące działalność profilaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, grupy zawodowe angażujące się w bezpośrednią pracę prewencyjną i terapeutyczną
- organizacje pozarządowe

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba osób uczestniczących w projektowaniu i wdrażaniu programów szkolnych i pozaszkolnych (środowiskowych),
- liczba placówek oświatowych, wychowawczych i środowiskowych, w których prowadzone są programy profilaktyczne

Realizacja tego zadania może się odbywać poprzez:

- finansowanie działań profilaktycznych prowadzonych w placówkach oświatowych, wychowawczych i środowiskowych, w tym również w świetlicach wiejskich,
- dofinansowanie realizacji przez nauczycieli szkolnych programów profilaktycznych
- dofinansowanie programów i zajęć mających na celu kształtowanie właściwych postaw wobec alkoholu poprzez promowanie zdrowego stylu życia, w tym zajęcia wyjazdowe
- prowadzenie kampanii na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców,

- zakup i dystrybucję materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki w placówkach oświatowych, wśród kierowców,
- prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych.

4.4. Wspomaganie działalności organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki.

Cele:

- Wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym w realizacji zadań i programów dotyczących profilaktyki, rozwiązywania problemów uzależnień oraz zapobieganiu przemocy domowej.

Odbiorcy:

- Środowiska samopomocowe integrujące osoby uzależnione, ofiary przemocy i członków ich rodzin
- Instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, organizacje sportowe angażujące się w działalność profilaktyczną

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- liczba wdrożonych projektów programów profilaktycznych, zorganizowanych zajęć i warsztatów
- liczba odbiorców wdrażanych programów
- liczba organizacji, które włączyły się w działania profilaktyczne na rzecz swojego środowiska.

Realizacja tego zadania może się odbywać poprzez:

- wspieranie działań klubów sportowych i organizacji pozarządowych w zakresie działań prozdrowotnych i profilaktycznych,
- dofinansowanie działań w ramach realizacji konkursów o tematyce profilaktycznej,
- dofinansowanie programów profilaktyki z elementami zajęć sportowych, w tym wyjazdy na basen,
- dofinansowanie programów profilaktycznych i konkursów realizowanych przez stowarzyszenia i kluby,

- dofinansowanie kosztów organizowanych obozów, kolonii i wyjazdów z elementami profilaktycznymi i terapeutycznymi,
- finansowanie szkoleń grup zawodowych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, zagrożeń patologią, przemocy w rodzinie,
- finansowanie szkoleń dla przedsiębiorców handlujących alkoholem,
- wspieranie współpracy klubów i stowarzyszeń ze społecznością lokalną w zakresie działań profilaktycznych,
- pomoc merytoryczna i finansowa w organizacji festynów, lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych.

4.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Cele i zadania:

- Ograniczenie sprzedaży alkoholu nieletnim.
- Ograniczenie łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w zakresie sprzedaży alkoholu nietrzeźwym.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w związku ze sprzedażą alkoholu nieletnim,
- liczba przeprowadzonych kontroli.

Realizacja tego zadania może się odbywać poprzez:

- kontrolę punktów sprzedaży;
- prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.

5. Koordynacja Programu:

Koordinatorem i realizatorem Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana Zarządzeniem Nr 98/2014 Wójta Gminy Orchowo z dnia 24.12.2014 r.

5.1. Zadania komisji:

1. Koordynowanie działań związanych z realizacją gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu
3. Opiniowanie wniosków o przyznanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu lub poza miejscem sprzedaży w kwestii zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z odpowiednimi uchwałami Rady Gminy
4. Przeprowadzanie na podstawie upoważnienia kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych
5. Współpraca z Urzędem Gminy w zakresie realizacji zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

5.2. Zasady działania i wynagradzania członków Gminnej Komisji:

1. Posiedzenia pełnego składu komisji odbywają się nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Przewodnicząca może powołać czasowe zespoły problemowe składające się z wybranych członków komisji lub też zaprosić inne osoby jak kurator społeczny, pedagog, pracownik GOPS.
2. Komisja działa na posiedzeniach i w związku z wykonywaniem zadań wynikających z Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych składa sprawozdanie roczne ze swojej pracy Radzie Gminy.
3. Za udział w posiedzeniu i pracach członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orchowie przysługuje wynagrodzenie:
  - dla przewodniczącego Komisji w wysokości 8,5 krotnej diety pracowniczej,
  - dla sekretarza Komisji w wysokości 7 krotnej diety pracowniczej,
  - dla członków Komisji w wysokości 6 krotnej diety pracowniczej.

Wynagrodzenie nie przysługuje członkowi Komisji będącemu pracownikiem Urzędu Gminy, jeżeli posiedzenie Komisji odbywa się w godzinach urzędowania. Odbioru wynagrodzenia dokonuje się w kasie Urzędu Gminy.

6. Preliminarz wydatków na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii przeznaczają się środki zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi pozyskiwane z wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych łącznie w wysokości 58.250,00 zł, z czego na przeciwdziałanie alkoholizmowi przeznaczają się kwotę **57.000,00 zł.**

Dział: 851

Rozdział: 85154 „Przeciwdziałanie alkoholizmowi”

Paragraf	Opis	Kwota
2710	Datacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego	500,00
4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	12.600,00
4040	Dodatkowe wynagrodzenia roczne	1.000,00
4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	2.300,00
4120	Składki na Fundusz Pracy	400,00
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	23.200,00
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	6.000,00
4300	Zakup usług pozostałych	10.000,00
4440	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1.000,00

7. Bibliografia

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Praktyczne wskazówki dla samorządów. Poradnik dla gmin; pod redakcją Macieja Zdziarskiego, Katarzyny Łukowskiej, Katarzyny Okulicz-Kozaryn; Fundacja ETOH; Warszawa 2009,

2. Rekomendacje do realizacji i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2017 roku; PARPA; Warszawa 2016,
3. Picie kontrolowane; dr William R. Miller, dr Ricardo F. Munez; PARPA; Warszawa 2006,
4. Profilaktyka na co dzień. Alkohol w życiu nastolatków; PARPA; Warszawa 2009,
5. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020; Warszawa 2016,
6. Środowisko pracy, a alkohol. Działania profilaktyczne i aspekty prawne; Jadwiga Fudała, Kama Dąbrowska; PARPA; 3013,
7. Alkohol w Europie. Raport z perspektywy zdrowia publicznego; Peter Anderson; PARPA MEDIA; Warszawa 2009,
8. Standardy profilaktyki; Krzysztof Ostaszewski; Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii; 2016.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Orchowo
Jakubowski W
Władysław Jakubowski